קנב א מיי פ״ה מהלי מחלות הלי ח סמג עשין פנ קנג ב מיי פי״ח מהלי מלוה ולוה הלי א סמג עשין לד

טוש"ע ח"מ סיר קול סער א וער בב"י: קבר ג מיר שם פי"א הלכה ח סמג שם טוש"ע ח"מ סיר קו ס"ה:

מוסף רש"י

נפל הבית עליו ועל אביו או עליו ועל מורישיו. לו

אין נכסים ולמורישים יש נכסים

ויף נפנים לתחלים של הפלכם (יבמות לח:). הבן מת ראשון. ולח זכה ננכסי החב וחין לנ"ח מה לגבות (שם). המלוה את חבירו בשטר. אפילו חין

כתוב בו אחריות הא פסחינו

כנוכ ב נמודים המזין (ב"מ טו:) דאחריות טעות סופר הוא וכמי שכחוב בו אחריות

למי (לקמן קעה.) **לסתס שטר** 

לחחריות נכתב (לעיל מב.).

גובה מנכסים משועבדים.

גובה מנכסים משועבדים. מכורין (קפח קשה.) מלקומות וכגון שלה שנקו ליה לליה כני חורין לגבות המלוה מהם (קעיד מב). על ידי עדים. כלומר כלה שטר, גובה מנכסים בני כלה שטר, גובה מנכסים בני

נות שטר, גובה מנכסים בני חורין. וכגון שמודה של פרטע.

דהא קייל המלוה חבירו נעדים

אין לריך (פרטע נעדים, אבל

ממשועבדים לא יגבה, דעדים

בלא שטר לים להו קלא (שוו).

זה היה פיקח שמכר לו

את הקרקע. לפי שהיה זה מבריח מטלטליו ולא היה לו מהיכן ימשכננו על חובו ועכשיו

יטול את הקרקע (כתובות קי.).

דאיקני קנה ומכר דאיקני

הנה והוריש. האומר לחבירו

קבה החדיש. המותר מוכירו נכסים שאני עתיד לקנות אני מוכר לך או משעבד לך ואחר כן קנה ומכר לאחרים, או כתב לו דאיקני והוא קנה אחרי כן

נו למיקני והוכן לגניו (לעיל מד:). ומת והוכים לגניו (לעיל מד:). מצוה על היתומים לפרוע חובת אביהן. משום כנוד לציהן, לללו שלין לנ"ד לכופן על

כך, דלאו מלות עשה מפורשת

היא כסוכה וכלולב, אלא מצוה

תום׳ שם פו. ד״ה פריעת), מלוה על פה אינו גובה לא מן היורשין ולא מן הלקוחות. דשנודל ללו לחוריתלו וכ״ש

מן הלקוחות, אבל מלוה בשטר הוא עלמו שעבדו דכתב ליה כל נכסי דאית לי אחראין לשטרא

דנן (קדושין יג:) טעמא מפרש בשלהי מכילתין שיעבודא לאו דאורייתא, ומיהו לא קי"ל הכי,

אלא כדמפרש התם הלכתא גובין

מן היוכשין ולא מן הלקוחות

רבינו גרשום (המשך)

הייתי חייב לך כלום שכבר פרעתי לך קודם לכן. וחכמים אומרים אין יכול לטעון כך

י. דזה פיקח היה שמכר לו קרקע

**כעלמא דרכנן** (כתובות צא: וע

 לקמן דף קנט:] יכמות דף למ:, כ) לעיל דף מכ. לקמן דף קעס., ג) לעיל דף מע. ושיין, קעס., ג) [לעיל דף עט: ושיין, ד) כתובות דף קי., כ) [ב"ק יא:, t) [כתובות דף קי., ב) בותבי' נפל הכיח עליו ועל אכיו. על ראובן ועל יעקב אביו ואין ידוע מי מת קודם: עליו ועל מורישיו. על רחובן ועל מורישיו כגון אחי ראובן או אחי יעקב אביו שאין להם קרוב יותר מראובן וראובן ראוי ליורשן: והיסה עליו. על ראובן כתובת אשה לא:ן, ה) קדושין דף יג: לעיל דף או בעל חוב ואין לו ממה לפרוע: 

## הגהות הב"ח

מדפריך, מ) גי׳ רש״א משתעבד.

(h) רשב"ם ד"ה אליכא דרי מאיכא לרי מאיר וכוי מקודשת לי לכשימות: (ב) ד"ה וחכמים וכוי לפרוע כלום והלא זה הקרקע: (ג) חום' ד"ה דאקיקני וכר כאן יועיל דהא גבי דאיקני וקבה נמי אמרינן: (ד) ד"ה דאיקני וכר הקשה רבינו שמואל. נ"ב בסוף דף זה ממש וע"ש: (ה) בא"ד פירוש השבח שהשנית הלוקת ואין לומר כמו שפירש הוא דאליבא: (ו) ד"ה מצוה וכו' למניבח. (ו) די הי מנוגי וכרי וכופין כדמוכח כאן: (ו) בא"ד חובת אביהן דהכא כל"ל ותיבת יהך נמחק:

## מוסף תוספות

א. דבעל חוב לא חשיב מוחזק כלל והוא המוציא מן היורשין ועליו הראיה. ריטנ״6. ב. כלומר גדול כח ליטנ״א. ב. כלומר גדול כח השטר וכמו שמוחזק בנכסים דמי והרי הן קמו במקום בן. כש״י ינמות לח: ג. ומבעי ליה אליבא דרבנן. ג. ומבעי ליה אליבא דרבנן. נ״מ יד: מוד״ה מרין. T. וי״ל נ״מ יד: מוד״ה מרין. T. וי״ל [עוד] דהא דאמר שמואל בעל חוב גובה את השבח היינו לפי המסקנא (דהתם) הייני לפי המסקה (הוחם) הייני לפי המסקה (הוחם) מטרכבן. משתעבד אף לרבנן. מס. ה. הא פשיטא ליה דכופין דהא עיקר מילתיה בערכין (כב.) אהא דאין נוקקין לנכסי יתומים קטנים נוקקין לנכסי יתומים קטנים בערכית מישות דפריטה בשייה מישות דפריטה בשייה בשיים בבים בשיים וקאמר משום דפריעת בע״ח . מצוה והני לאו בני מיעבד מצוה נינהו מכלל דלנכסי יתומים גדולים נזקקין. כתונות פו. תוד"ה אמר. יתומים גדולים נזקקין, כתובות פו. תוד״ה אמר. 1. [ר]בדליכא אחריות נכסים מצוה על היתומים ואין כופין וטעמא משום דהוי מצות כיבוד מצוה שמתן שכרה בצידה דאין ב״ד שלמטה מוזהרין עליה [כדאיתא חולין קי:], והא נדאיתא החלין קי:ן, הא דמר בהגוזל עצים (ב"ק צד:) הניח להן אביהן פרה וטלית וכל דבר המסויים חייבין להחזיר מפני כבוד אביהן, התם אם לא יהיו מחזירין

אומר בחול אמרו. חכמים דדבריו קיימין דמצי למיכתב איז כתיבה מעכבת קל וחומר

נכסים בחזקתן. בחזקת יורשי האב ולא יפרעו כלום: תנן התם כו' גובה מנכסים משועבדים. מה שמכר או מה שממשכן שוב [אחר] שלוה משום דמלוה בשטר אית ליה קלא וידעי דמשתעבדי ליה בנכסיו: בעי שמואל הא ודאי פשיטא ליה דהנהו נכסים . דישנן תחת יד של לוה בשעה שלוה מן המלוה כולן משועבדים לו. אבל הא מיבעי ליה אי כתב ליה בשטריה וכל אותן נכסים ישנן וחוות יו של ירוז בשפה שהוה מן המלחה מון משופברים לה אבל הוא מרבכיליה אי כובב ליה בשטח הלואה לא משתעבדי או דילמא דאיקני עדיין כל זמן שהחוב בידו משתעבדי ליה מהו מי אמרינן כיון לא הוי בידיה בשעת הלואה לא משתעבדי או דילמא כיון דאתני ליה משתעבדי ליה נמז: כי תיבעי לך אליבא דרבנן דאמרי אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם. מי אמריר כי אמרי מקרקעי איתנהו בעלמא ולהיכא דכתב [דאקני] ודאי קנה משום כשאקנם יהיו משועבדות לך דהשתא לא מקני ליה מעכשיו וקני או דילמא לא שנא: אמר רב יוסף ת"ש. דתנז במס׳ כתובות מי שהוציא שטר על חבירו שחייב לו מנה והלה מוציא שטר שמכר אור דבאה את שבת המה דב דסף הם היותן בשם בתבחות כי חווה את שם היום החווה את ביות ביות המה החווה ביב אם השבה. לור שוב את השדה אדמנה יכול לשעון הלוה אילו הייתית חייב לך כשמכרת לי שוב שדה ונתתי לך דמים היה לך לתופשן בשביל חובך שאתה אומר ולא היה לך ליתן לי השדה ולא שטר מכירה אבל כשנתת לי שטר המכירה והשדה הדבר מוכרח שלא

נפל חבית עליו ועל אביו כו' בית שמאי אומרים יחלוקו וכ"ה אומרים נכסים בחזקתן. דסבירא להו לבית הלל כיון דמחוסר גוביינא אפילו מת האב תחלה הוו בחזקת היורשין <sup>א</sup> ובית שמאי לטעמייהו דאית להו כל העומד לגבות כגבוי דמיב ולכך הוי כאילו הוא

מוחזק בכך: אמר רב יוםף ת"ש זה היה פיקח בו'. לא הוה מלי להביא ראיה מרב נחמן דאמר (לעיל קכה.) יתומים שגבו קרקע בחובת אביהם בעל חוב גובה אותה מהם דהיינו טעמא מדרבי נתן ועוד אפילו היה יכול להביא ראיה מתני׳ עדיפא ליה: י דאיקני קנה ומכר מהו.

אליבא דר"מ דקאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם לא

כופין דהא מקקין ליתומים ובמלוה בשטר והכי נמי משמע בסמוך 0 כדפרישית מדקאמר מלוה על פה למאן דאמר גובה מן היורשין חייב

לפרוע ומלוה על היתומים לפרוע חובת אביהן (י) והך דהכא אינו כי ההיא (כתובות דף 18:) דגבי קטינא דארעא דהתם מלוה בעלמא בלא כפייה דמיירי בדלא שבק להון אחריות נכסים והכא בדין בעי למימר דאף על גב דלא שמשתעי בשטר כיון דמנכסי דידיה מיפרע כופין היתומים למאן דאמר מלוה על פה גובה מן היורשים

מיהו (דף קי.) המוליא שטר חוב על חבירו והלה הוליא שטר שכתוב בו שמכר לו את השדה מלוה ללוה אחר שנכתב השטר חוב שהוא מוליא

אלא

קמבעיא ליה כדמפרש בסמוך וא"ת אימור דאמר רבי מאיר כגון פירות דהל דעבידי דאתו הני לא עבידי דאתו שיקנה נכסים וימכור ויש לומר דמודי ר' מאיר בהא שהשעבוד חל ממילא אע"פ שלגבי קנין לא היה לו להועיל כאן (ט דהא גבי דאיקני נמי אמרינן לעיל דמהני אפילו לרבנן דרבי מאיר אף על פי שסבורים דאין אדם מקנה דבר שלה בה לעולם משום דאלים כח השעבוד הכי נמי אלים לרבי מאיר לענין דמהני אע"ג דלא עבידי דאתו: סֹ [דאיקני קנה ומבר] בו'. יי הקשה רצינו שמוחל תיפשוט ליה מדידיה מדאמר שמואל בפרק קמא דב"מ (דף יד:) בעל חוב גובה את השבח פירוש (ה) שהשביח הלוקח ואין לומר כמו שפי׳ דאליבא דרבי מאיר אייריג דהא שמואל לית ליה דר' מאיר דהא פסיק בפ' אע"פ (כתובות דף נט.) כרבי יוחנן הסנדלר דאמר אין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם ויש לומר דשמואל דסבירא ליה כר' מאיר הכא דאלים כח השעבוד שיועיל אע"פ שלא בא לעולם אע"ג דבקנין לא סבר ליה כוותיה מטעם דפי׳ לעיל דהכא מיבעיא ליה לרבנן ד: מצוה על היתומים לפרוע חובת

אביהן. וכופין (ווֹ כאן ה ומיהו אין כופין במקום שלא הניח להם אחריות נכסים י אבל הניח להם אינו גובה מן היורשים משמע דאי

להכי מכר לו את הקרקע שאם יאמר זה אין לי ממה לפרוע חובך יכול למשכנו הקרקע שמכר לו לתפשו עד שיגבה חובו אלמא דסבירא להו לרבנן דמה שקנה שוב אחרי ההלואה יכול למשכנו :במשתעבד נמי מאי דקני שוב אמר ליה רבא. אי משום הא לא איריא : מיויה. דרטל חור לא איריא: מיניה. דבעל חוב גופיה קאמרת דיכול למשכנו מה שקנה שוב הא פשיטא . דמיניה גבה אפי׳ מגלימא דעל כתפיה אע"ג דלא כתב ליה דאיקני. אלא כי קמבעיא לן היכא דכתב ליה דאיקני קנה שוב ומכר או שקנה שוב והוריש מאי. מצי בעל חוב לאפקינהו מידא דלקוחות או מן יורשין הואיל וכתב ליה דאיקני אי לא: ת״ש ממתני״

तरत אה את שהם במהו הנוקף לחד ב את הואתי בי בשהון יאתי במה בחדר הבבירות הקבל מה הבי ביותר המהביד את המהביד את המהבי קנה מה ששיעבד לו (ולא לעלם) אמאי מצי למטען בעל חוב וכתובת אשה האב מת ראשון ואח״כ מת הבן. והא מלוה על פה אינה גובה לא מן היורשין ולא מן הלקוחות דלהיכא אמרינן דמצוה על היתומים לפרוע חובת אביהן היכא דירשו הנהו נכסי דהוו

אומר בחול אמרו וקל וחומר לשבת כיוצא בו זכין לגדול ואין זכין לקמן דברי ר' אליעזר רבי יהושע אומר בגדול אמרו קל וחומר לקפן רבי יהודה אומר רבי אליעזר אומר בשבת דבריו קיימין מפני שאינו יכול לכתוב אבל לא בחול רבי יהושע אומר בשבת אבל לא בווול ובי יוושע אומו בשבון אמרו קל וחומר בחול כיוצא בו זכין לקטן ואין זכין לגדול דברי רבי אליעזר ר' יהושע אומר לקמן אמרו קל וחומר לגדול: בְּתנֹי' נפל הבית עליו ועל אביו או עליו ועל י

הבן מת ראשון ואח"כ מת האב ובעלי חובות

אומרים האב מת ראשון כו' ואי סלקא דעתך

דאיקני קנה ומכר דאיקני קנה והוריש לא

משתעבד נהי נמי דאב מית ברישא דאיקני

הוא אמר להו רב נחמן זעירא חברין תרגמה

מצוה על היתומים לפרוע חובת אביהן מתקיף לה רב אשי מלוה על פה הוא יורב

עליו אדמון אומר יכול הלוה לטעון אילו חייב הייתי לך היה לך לפרוע את שלך ממני ולא היה לך למכור לי קרקע בשביל צורך מעות: וחכמים אומרים זה. המלוה היה פיקח שמכר לו ללוה את הקרקע שהוא יכול עתה למשכנו בעד חובו ולא יכול לדחותו ולומר אין לי לפרוע כלום. (ב) והנה זה הקרקע דאיקני הוה שלאחר שנכתב השטר חוב קנאו הלוה זמן מרובה והנה זה המלוה

חוזר וגובה בחובו אלמא דאיקני וקני משתעבד למלוה: אמר ליה רבא מיניה. בחמיה. מקרקע שקנה הלוה עלמו ואינה משועבדת

לשום אדם היאך אתה מביא ראיה מיניה פשיטא שיגבה המלוה ואפילו מגלימא דעל כתפיה דהא לא קמבעיא לן אלא היכא דכתב

דאיקני וקנה ואחרי כן שעבדו לאחר או במכירה או שהורישו לאחר מיבעיא לן אי אלים תנאיה שכתב לו דאיקני לטרוף מלקוחות

או מיורשין שאחר כתיבת שטרו שקדם להן או לא: נהי נמי דאב מיים ברישא. וירש הבן כדקאמר בעל חוב דאיקני הוא שקנאו

הבן אחר כתיבת השטר והורישו ליורשיו ואפילו הכי גובה אותו בעל חוב אלמא דאיקני וקנה והוריש משתעבד: **מלוה על היסומין** 

כו'. ולא משום שכתב לו דאיקני הוא וגבי קנה ומכר לא משתעבד אלא גבי יורשים משום מלוה ואפילו לא כתב לו דאיקני משתעבד יורש למלוה משום מלוה על היתומים: א"ל מלוה על פה הוא. ואמאי טריף ממקרקעי דיתמי: והא רב ושמואל דאמרי סרוייהו. לקמן בגט פשוט [קעה.] מלוה על פה אינו גובה מן היורשין וכי אמרינן מלוה על היחומין הנ"מ מלוה בשטר ושמואל גופיה הוא דקמבעיא

ליה הא בעיא ואם כן קשיא דידיה אדידיה. ומיהו לקמן [קעג] פסקינן הלכתא מלוה על פה גובה מן היורשין שלא תנעול דלת בפני לוין:

מורישיו והיתה עליו כתובת אשה ובעל חוב יורשי האב אומרים הבן מת ראשון ואח"כ מת האב ובעלי החוב אומרים האב מת ראשון ואח"כ מת הבן ב"ש אומרים יחלוקו ובית הלל אומרים "נכסים בחזקתן: תנן התם יהמלוה את חבירו בשמר גובה מנכסים משועבדים על ידי עדים גובה מנכסים בני חורין בעי שמואל דאיקני וקנה מהו אליבא דרבי מאיר ידאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם לא תיבעי לך דודאי קנה אלא כי תיבעי לך אליבא דרבנן דאמרי אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם אמר רב יוסף תא שמע יוחכמים אומרים זה היה פיקח שמכר לו את הקרקע מפני שהוא יכול למשכנו עליו אמר ליה רבא מיניה קאמר סמיניה באפילו מגלימא דעל כתפיה כי קא סמיניה באפילו מיבעיא לן ידאיקני קנה ומכר דאיקני קנה והוריש מאי אמר רב חנא תא שמע נפל הבית עליו ועל אביו עליו ועל מורישיו והיתה עליו כתובת אשה ובעל חוב יורשי האב אומרים

ושמואל דאמרי תרוייהו יימלוה על פה אינו גובה לא מן היורשין ולא מן הלקוחות לכשתמות אחותך לאחר שתתגיירי כו' לא תיבעי לך דודאי קנה דכיון דפירות דקל דעדיין לא באו לעולם קנה כ"ש דמשתעבדי ליה קרקעות דחתו לעלמח חלח שעדיין לח קנחן לוה בשעה ששעבד: אלא כי סיבעי לך אליבא דרבנן. מאי מי שאני שעבוד מקנין וטעמא כדפרישית. א"נ אלמוהו רבנן לשעבוד יותר מקנין דלא תנעול דלת בפני לוין או לא: א"ר יוסף ס"ש. דתנן בפ׳ שני דייני גזירות בכתובות

יורשי החב חומרים הבן מת רחשון. בנפל הבית עליו ועל אביו קאי שיורשי יעקב כגון בני יעקב שמעון ולוי אחי ראובן או אפילו חנוך ופלוא בני ראובן שגם הם יורשי יעקב אומרים הבן מת ראשון דהיינו ראובן מת ראשון ומכח אבוה דאב קאתינא כדאמרינן בגמרא [קנט:] ולא זכה ראובן בהני נכסי כלל ונירש אנו כל נכסי יעקב ולענין נפל הבית עליו ועל מורישיו שייך למיתני יורשי מורישיו אומרים הבן מת ראשון: ב"ש אומרים יחלוקו. כדמפרש טעמא ביבמות בהחולך [לח:] דאע"ג דיורשי האב ודאי יורשין בהאי ממון ובעל חוב ספק וקאתי ספק ומוליא מידי ודאי קסברי בית שמאי שטר העומד לגבות כגבוי דמי ותרוייהו ודאי חשיבי: וב"ה סברי נכסים בחוקתן. בחוקת יורשי האב שהרי הם יורשים ודאי או מיעהב או מראובן וכמוחזקין דמו שהרי יעקב מוחזק בנכסיו היה ואלו באים מכחו ובעל חוב ספק ואין ספק מוליא מידי ודחי: גבו' חנן החם. לקתן בגט פשוט: המלוה את הבירו בשטר. אפילו לא נכתב בו אחריות גובה מנכסים משועבדים אם אין ללוה נכסים בני חורין גובה מלוה מן הלקוחות דאמר בשנים אוחזין (ב"מ דף יד.) לרבנן אחריות שלא נכתב בשטר טעות סופר הוא וכמי שנכתב בו דמי דלא שדי איניש זוזי בכדי ולכך נתכוין המלוה שיכתוב בשטר אחריות אלא ששכח הסופר וטעה וסתם שטר קלא אית ליה ולקוחות הוא דאפסידו אנפשייהו שלקחו קרקע מן הלוה ולא הניחו לו בני חורין כדי לגבות מהן

מלוה את חובו: בעי שמואל. הכותב

לחבירו משעבד אני לך בחובך כל

נכסים שאקנה מהו והיינו שכותבין

בשטרות דקנאי ודעתיד אנא למיהני:

מהו. מי טריף מלקוחות נכסים שקנה

הלוה אחר כתיבת השטר ומכרן לאלו: אליבא דר"מ. גבי האומר לאשה הרי את מקודשת (6) לכשימות אישך

## איכא קלון אביהן הלכך חייבין לשלם אבל משום כבוד לחודיה לא. כמוכות פו. מוד"ה פריעתי. רבינו גרשום

אין כחיבה קעכבת קל וחומר לשבת דאין יכול לכתוב דאין כחיבה מעכבת: כיוצא בו זכין לגדול. הואיל ואית ליה יד אין יד מעכבת בו: רי יהושע אומר לגדול אמרו וכוי כסונא דבחול אמרו: נפל הבית עליו ועל אביו או עליו ועל מורישיו. אותן שאר קרובים שמורישין לו ירושתו כגון דודו או אחיו . או אשתו: והיתה עליו. על או אשתו: ההיתה עליו. על אותו בן לפרוע כתובת אשה ובעל חוב: יורשי האב. כגון בניו של אב או אחיו של אב: אומרים הבן מת ראשון. ואין לו בנים לבן וחזרה ירושתו לאביו ואחר כך מת האב: ורעלי חור אומרים האר מח